

РОЗДІЛ IV. ПРОБЛЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378.01:72.012

Людмила Білозуб

Запорізький національний університет

ORCID ID 0000-0002-2384-827X

DOI 10.24139/2312-5993/2019.09/259-268

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ДИЗАЙН-ОСВІТИ

У статті висвітлено теоретичні аспекти сучасної дизайн-освіти, що вирішують значний комплекс проблем з історико-культурологічної, філософської, психологічної, діяльнісно-технологічної та педагогічної позицій. Проаналізовано роботи вчених різних напрямів, у яких розкрито загальні питання дизайну, вирішення яких вимагатиме пошуку нових теоретичних ідей, методологічних підходів до процесу побудови нового освітнього простору. Зазначено, що дизайн-освіта розуміється як особлива педагогічна галузь, що дає змогу екстраполювати методи й засоби проектної культури на всіх рівнях освіти.

Ключові слова: *дизайн, дизайн-освіта, історико-культурологічний аспект, філософський аспект, психологічний аспект, діяльнісно-технологічний підхід, педагогічний аспект.*

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку виробництва й технологій, економіки України, суспільних відносин, приводить до необхідності переосмислення основних цілей і завдань вітчизняної педагогіки, вимог до наукової та практичної підготовки фахівців. Життя вимагає від людини застосування широкого спектру здібностей, розвитку індивідуальних та інтелектуальних якостей, тому освіта повинна орієнтуватися не тільки на розвиток виробничих і соціальних технологій, а й на потреби людини. У цих умовах основним завданням системи освіти стає не стільки підготовка фахівця, скільки становлення особистості, яка засвоює культурний досвід людства, усвідомлює своє місце в суспільстві, здатна до творчої професійної діяльності, самовизначення, саморегуляції, саморозвитку в умовах безперервності освіти. Такий підхід спрямований на формування простору вільної творчої комунікації, що охоплює всі сфери діяльності, тому сама комунікація в процесі творчого перетворення людиною світу неминуче набуває проектного характеру. Тоді сутність методологічного принципу розбудови освіти полягає в упровадженні образу сучасної проектно-культури як цілісної системи. Пошук методів дає змогу готувати фахівців, які володітимуть інтегруючим, міждисциплінарним мисленням – це й приводить до створення дизайну. Проектність є архетиповою рисою людської свідомості й буття, що пронизує всі сфери її діяльності, тому визначається як особливий тип і особлива культура мислення, що відтворюється й розвивається в

освітньому просторі. Потреба в розвитку проектної культури приводить до необхідності створення нового типу освіти, що отримує назву «дизайн-освіта». Дизайн-освіта розуміється як особлива педагогічна галузь, що дає змогу екстраполювати методи й засоби проектної культури у сферу освіти.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження наукових робіт, присвячених дизайну, дає змогу охарактеризувати провідні тенденції розвитку цього феномена, його теоретичне та науково-методичне осмислення. Теоретичні аспекти дизайн-освіти висвітлені в дослідженнях учених різних напрямів. Проектну сутність дизайну розкрито в роботах О. І. Генісаретського, А. В. Іконнікова, К. М. Кантора, В. І. Пузанова. Феномен дизайну окреслено в працях таких філософів, як-от: Т. Ю. Бистрова, О. В. Казарін, Г. Н. Лола, І. С. Рижова. Проблеми дизайну розглянуто в історико-культурологічному контексті В. Р. Ароновим, Г. П. Коломойцем, Г. Г. Кур'єровою, О. М. Лаврентьєвим, О. В. Сидориною. Дослідження дизайн-освіти відображено в статтях і монографіях А. Л. Дижура, В. Ф. Сидоренка, Л. А. Кузмичова, Х. Г. Тхагапсоева. Становлення й розвиток дизайну, дизайн-освіти визначено в роботах В. Ф. Прусака, О. О. Фурси, А. І. Шевченко.

Сьогодні, по суті, дизайн-освіту можна розглядати як методологію соціально-культурного проектування. Це означає, що дизайн проникає у сферу освіти, як принцип її організації, як принцип формування нового світогляду, що, насамперед, вимагає пошуку нових теоретичних ідей, методологічних підходів до процесу побудови нового освітнього простору, тому вимагає ґрунтовних теоретичних досліджень.

Мета статті – проаналізувати праці учених різних напрямів, які вирішують у галузі дизайну значний комплекс проблем дизайн-освіти в історико-культурологічному, філософському, психологічному, діяльнісно-технологічному та педагогічному аспектах.

Методи дослідження. Для реалізації мети автором використано теоретичні методи дослідження: аналіз наукових джерел з проблем, пов'язаних із процесом розвитку дизайну та дизайн-освіти загалом; узагальнення й систематизація теоретичного матеріалу, у якому висвітлено історико-культурологічний, філософський, психологічний, діяльнісно-технологічний та педагогічний аспекти дизайну та дизайн-освіти.

Виклад основного матеріалу. Історико-культурологічний аспект феномена дизайну представлений працями вчених-культурологів, мистецтвознавців, які розглядають його як специфічний вид мистецтва, поряд із образотворчим, декоративно-ужитковим мистецтвом, архітектурою і ремеслами (Ю. В. Алексєєв, В. Р. Аронов, З. І. Гершкович, О. Ф. Єремєєва, А. Я. Зись, Н. О. Ковешнікова, Г. Г. Кур'єрова, О. М. Лаврентьєв, О. В. Сидорина, С. О. Хан-Магомедов та ін.). Роботи цих авторів, насамперед, присвячені проблемам становлення та розвитку

дизайну як особливого виду діяльності, питанням впливу на дизайн в історико-культурологічному контексті.

Учений В. І. Пузанов розкриває дизайнерську модель культури, надаючи дизайну значення основи, що пов'язує, об'єднує різноманітні предмети і явища в могутній культурний шар; розглядає дизайн як єдиний вид діяльності, який здатний забезпечити зростання престижу держави та рівня життя її громадян, бо, упроваджуючись у різних галузях діяльності, відроджує естетичну традицію, відіграє при цьому роль культууроутворюючого фактору. На його думку, дизайногенні явища варто шукати в «дзеркалі мистецтва», що фіксує рухи та повороти суспільної свідомості, до того ж, естетичні комунікації діють і в економіці, і в культурі. Культурну місію дизайну автор пов'язує з феноменом «культурний шар» (від поняття в археології). Соціальна функція дизайну й полягає в тому, щоб перетворити промисловість у такий фрагмент суспільного устрою, задачею якого було б формування та оновлення культурних шарів відповідно до цілей і прогнозів суспільного розвитку (Пузанов, 1989, с. 16-19).

І. Я. Гриц висвітлює дизайн як інструмент актуалізації культурної взаємодії, яка є нетрадиційним елементом розвитку продуктивних сил економіки. Кожна національна культура й розвинена регіональна є великою потенційною продуктивною силою в політекономічному розумінні. Ця продуктивна сила актуалізується, реалізуючи свій потенціал лише у взаємодії з іншою культурою. Економічний потенціал актуалізованої взаємодії національних і регіональних культур як продуктивна сила може слугувати головним джерелом розвитку країни. Культура включається до економіки, або економіка розширюється до рівня культури, рівня міжкультурної взаємодії. Дизайн стає дієвим засобом актуалізації взаємодії національних і регіональних культур у якості продуктивної сили суспільства (Гриц, 1991, с. 1-3).

Одна з фундаментальних наук – філософія розглядає дизайн із загальних й універсальних позицій, що дає змогу застосовувати в єдності логічний та історичний методи, які мають можливість зробити вагомий внесок у розвиток дизайну в майбутньому. Вирішуючи проблему створення будь-якого об'єкта, необхідно не просто змінити його форму, а включити у сферу життєдіяльності певної соціальної групи, наділивши змістом і функціями відповідно до потреб адресата дизайнерської продукції.

Соціально-філософський аспект становлення дизайну в теоретичних дослідженнях вивчений такими вченими, як-от: Т. Ю. Бистрова («Річ. Форма. Стиль: вступ до філософії дизайну») (Бистрова, 2001); Л. О. Зеленов, О. П. Фролов («Принципи дизайну») (Зеленов та Фролов, 1978); А. В. Іконніков («Естетичні цінності предметно-просторового середовища») (Іконніков, 1990); К. М. Кантор (фундаментальне дослідження «Правда про

дизайн») (Кантор, 1996); В. І. Тасалов («Прометей або Орфей: мистецтво технічного століття») (Тасалов, 1967) та ін.

Філософ, теоретик мистецтва К. М. Кантор розкриває дизайн як одне із соціальних явищ у структурі суспільства, що пронизане стійкими, генотиповими цінностями й нормами своєї культури, усі види й матеріально-художні продукти якої, постають як внутрішньо споріднені, узгоджені з її ідеалами та нормами (Кантор, 1975, с. 26-29).

Сучасний філософ Є. Л. Абаїмова зазначає, що практика становлення дизайну представлена створенням національно-культурних моделей дизайну. Національно-культурна модель дизайну – це предметне втілення особливого типу використання традиційних та інноваційних технологій, національної художньо-образної системи, орієнтації на природні локальні особливості, національні переваги й характери в предметах дизайнерської творчості (Абаїмова, 2009).

Діяльнісно-технологічний підхід до визначення дизайну висвітлено в працях Н. А. Бердяєва, Т. Веблена, О. Тоффлера, М. Хайдеггера, К. Ясперса та інших учених, які поставили найгостріші проблеми онтологічного статусу й генезису техніки, її сутності, феноменологічних характеристик і перспектив майбутнього розвитку.

Мистецтвознавець А. С. Михайлова розглядає індустріальний дизайн як вид проектно-художньої діяльності в умовах промислового виробництва ХХ століття. Такий підхід ґрунтується на визначенні функцій і виразних можливостей дизайну, що використовується в промисловій естетиці – галузі наукових досліджень і вивчає багатовимірні зв'язки дизайну, його залежність від матеріалів, конструктивних форм і технологій (Коломоець, 2003).

Ученим мистецтвознавцем Т. М. Габрелем досліджено застосування комп'ютерних технологій у сфері дизайну, що дає змогу оптимально вирішувати завдання художньо-образного моделювання й композиційного формотворення. Інтерактивна реалізація класичних композиційних прийомів, максимально зручний режим комбінаторних перестановок, трансформацій, поворотів дає можливість досягти рівноваги, єдності й співвідпорядкування всіх частин проєктованого об'єкта (Габрель, 2018).

На думку мистецтвознавця О. О. Перця, який досліджує принципи художньої організації предметно-просторового середовища, «принципи «екологічності», «священності», «генетичності», «актуальності», покладені в основу художньої організації предметно-просторового середовища, зумовлюють створення та функціонування головної середовищної системи: «системи національно значимих складових» (споріднена з «системою національних образів»), яка охоплює всі шари середовищної системи, об'єднуючи її на національному ґрунті. Здатність людської спільноти закладати в художню організацію довілля світоглядні ідеї, спрямовані на безкінечну перспективу, визначають «принцип перспективності»

середовищного творення, «принцип футурологічності художньої організації предметно-просторового середовища», покликаний забезпечити плідний пошук ідей для середовищного творення (Перець, 2017).

У психологічному аспекті дизайн розглянуто як прагнення до гармонії та краси, як рух до істинного значення предметного світу, у якому інтегрально поєднуються досвід пізнання людиною об'єктивної й суб'єктивної реальності з досвідом її емоційного проживання.

Психологи В. О. Моляко та О. Л. Музика проаналізували роль інтуїції в процесі вирішення конструкторських задач, вважаючи інтуїтивне мислення важливим на початкових етапах вирішення проєктних завдань (Моляко, 2006).

Особливої уваги заслуговує педагогічний аспект дослідження феномена дизайну. Якщо для практиків, істориків і теоретиків вивчення й осмислення дизайну є метою, то для дизайнерів-педагогів – це фундамент для формування дизайнерської педагогіки. Згідно з обраними концепціями дизайну вони готують професійні кадри, які згодом поширюватимуть цю концепцію в реальну практику. У навчальних закладах дискусії про дизайн набувають особливо гострого характеру – вибір базової концепції дизайну формує професійний вигляд майбутніх фахівців. Тому необхідно розробити методiku дизайну як напряму, яка відобразатиме вже апробовані прийоми й методи, виражальні можливості та стильові напрями, а також педагогічні аспекти його викладання в закладах середньої професійної та вищої освіти.

Серед вітчизняних учених, що займаються проблемами дизайну в педагогічному аспекті, відзначимо О. О. Кайдановську, О. О. Фурсу, А. І. Шевченко (Київська школа), О. Я. Боднара, В. Ф. Прусака, З. О. Танко, Р. Т. Шмагала (Львівська школа). Н. В. Дерев'янку, І. С. Рижову (Запорізька школа), О. В. Бойчука, Б. К. Бондаренка, В. А. Погорельчука, В. В. Турчина, В. Я. Даниленка, Л. Д. Соколюк (Харківська школа). Кожен із них представляє оригінальну школу дизайну як систему підготовки дизайнерів відповідно до концепції дизайну як гуманістично орієнтованої діяльності, у якій приділяється значна увага його соціокультурним аспектам.

Ученою Н. І. Вересоцькою наголошено, що необхідно формувати в студента цілісні знання про дизайн як засіб перетворювання предметно-просторового середовища, вироблення здатності до об'ємно-просторового мислення в проєктуванні. Розглянуто сутність дизайн-освіти, проаналізовано й обґрунтовано основні види графіки, досліджено творчий внесок графічного дизайну в систему сучасної освіти (Вересоцька, 2012).

Науковцем О. О. Кайдановською доведено, що вагомим фактором формування творчого мислення є систематизована композиційна підготовка студентів. Композиція є синтетичною дисципліною, орієнтованою на творчу художню та пізнавальну діяльність. Програма курсу основ композиції надає

культурологічні, історичні, теоретичні образотворчі знання та формує універсальні практичні й аналітичні художні вміння, що дає змогу застосовувати композицію як дійовий навчально-виховний засіб формування творчого мислення студентів (Кайдановська, 2015).

Дизайнер-графік С. І. Серов визначає проблеми графічного дизайну, відображає кризу професійних кадрів цієї галузі, експансію дилетантів та зміну пріоритетів у художньо-виробничому процесі (Серов, 1991).

Дослідник В. Ф. Прусак підкреслює, що для ефективного розвитку дизайн-освіти в Україні необхідно на державному рівні усвідомлювати й визначати важливість підготовки фахівців із дизайну, усебічно підтримувати та покращувати матеріально-технічну базу закладів вищої освіти до рівня європейських (Прусак, 2017, с. 71-82).

Науковець О. О. Фурса зазначає, що в спектрі перспективних напрямів підготовки дизайнерів мають не тільки відобразитися поточні потреби суспільства, а й урахуватися динаміка їх еволюції. В умовах постійної мінливості змісту знань, постійного збільшення їх обсягу, зростаючими темпами в усіх країнах триває реформування вищої школи за такими напрямами:

- модернізація з метою підвищення якості вищої професійної освіти;
- диверсифікація та інтеграція з наукою й виробництвом;
- демократизація, гуманізація та гуманітаризація;
- фундаменталізація, неперервність і комп'ютеризація

(Фурса, 2013, с. 307-310).

Найбільш потужною частиною вітчизняного дизайну й дизайн-освіти є естетика, що пояснюється двома принциповими моментами: особливостями появи дизайну в Україні й специфікою розвитку держави в кінці ХХ – початку ХХІ ст. Дизайн у Західній Україні виник через потреби промисловості, а Центральній, Східній та Південній Україні – з безпредметного мистецтва, в основному через творчість виробників і конструктивістів.

Нині теорія й практика вітчизняної дизайн-освіти розвиваються, що, безумовно, впливає на педагогічні погляди та прийоми. Специфіка діяльності вимагає від майбутнього дизайнера емоційно-образного сприйняття художника й логіки мислення інженера-конструктора, технолога. Однак, це не означає, що можна механічно використовувати досягнення практики викладання мистецтва й технічного конструювання в навчанні дизайнера. Необхідно розробляти спеціальні методики, застосовувати інновації (Білозуб, 2019).

Важливим фактором сучасної дизайн-освіти є те, що більшість молодих людей після закінчення закладу освіти не працюють за фахом, а переходять відразу в інші галузі дизайну, займаються художньою творчістю або працюють у сферах економіки, не пов'язаних безпосередньо

з дизайном. Приходячи на роботу, випускники відчують серйозні труднощі, пов'язані зі зростанням вимог роботодавця до професійної кваліфікації випускника. Визначення якісного боку щодо професійної підготовки майбутніх дизайнерів вимагає реалістичного підходу до оцінки їх кваліфікації. Інтеграція української системи дизайн-освіти у світовий освітній простір також ставить завдання формування таких якостей, як прозорість для міжнародного освітнього ринку, порівняння й поєднання з іншими освітніми дизайн-системами.

Висновки. Отже, висвітлення теоретичних аспектів сучасної дизайн-освіти показує, що питання дизайну, дизайн-освіти висвітлені в роботах учених різних напрямів. Аналіз досліджень у галузі дизайну дає змогу зазначити, що до числа планетарних тенденцій можна віднести: широку диверсифікацію типів і видів дизайн-освіти, її багатоваріантність і різноманіття; зростання автономії та академічних свобод закладів вищої освіти; радикальні перетворення й оновлення систем дизайн-освіти, що збільшують її гнучкість, здатність передбачати еволюцію споживачів, зміцнювати зв'язки з іншими формами освіти; постійну адаптацію освітніх програм до майбутніх потреб, підвищення адекватності дизайн-освіти; перехід дизайн-освіти до парадигми «освіта протягом усього життя»; надання студентам оптимального діапазону вибору.

Проблеми дизайн-освіти можуть бути вирішені тільки спільними зусиллями представників художньої та інженерно-технологічної професій, які вимагають здійснювати підготовку дизайнерів на основі повних знань і різних форм проектної діяльності. В умовах упровадження освітніх програм робиться акцент на результати навчання, які стають головним підсумком освітнього процесу для студента з погляду на знання, розуміння й здібності. Підготовка майбутніх дизайнерів повинна містити в собі не тільки загальну освіченість, а й функціоналізм, зокрема інженерно-технологічну та художню готовність, що формуються відповідно до спеціальних професійних модулів, що розвивають інтеграцію різних видів діяльності.

Серед перспективних напрямів подальших досліджень цієї проблеми є вивчення теоретико-методологічних аспектів підготовки майбутніх дизайнерів.

ЛІТЕРАТУРА

- Абаимова, Е. Л. (2009). *Дизайн как общекультурный и национальный феномен* (автореф. дис. ... канд. филос. наук: 24.00.01). Ростов-на-Дону (Abaimova, E. L. (2009). *Design as a general cultural and national phenomenon* (PhD thesis). Rostov-on-Don).
- Білозуб, Л. М. (2019). Інноваційні підходи в організації професійної підготовки майбутніх дизайнерів. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*, 2, 95-98 (Bilozub, L. M. (2019). Innovative approaches in the organization of professional training of future designers. *Bulletin of Zaporizhzhia National University. Pedagogical Sciences*, 2, 95-98).

- Быстрова, Т. Ю. (2001). *Вещь. Форма. Стиль: Введение в философию дизайна*. Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та (Bystrova, T. Yu. (2001). *Thing. Form. Style: An introduction to design philosophy*. Ekaterinburg: Publishing House of the Ural University).
- Вересоцька, Н. І. (2012). Дизайн-освіта і графіка в системі сучасної освіти та мистецтві. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди»: збірник наукових праць*, 25, 17-21 (Veresotska, N. I. (2012). Design-education and graphics in the system of modern education and art. *Humanitarian Bulletin of the Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhorii Skovoroda: collection of scientific works*, 25, 17-21).
- Габрель, Т. М. (2018). *Методи активізації творчості дизайнера засобами комп'ютерних технологій* (дис.... канд. мистецтвознавства: 17.00.07). Львів (Gabrel, T. M. (2018). *Methods of activating creativity of a designer by means of computer technologies* (PhD in thesis). Lviv).
- Гриц, И. Я. (1991). Региональность культуры и её последствия. *Техническая эстетика*, 6, 1-3 (Hryts, I. Ya. (1991). The regionality of culture and its consequences. *Technical aesthetics*, 6, 1-3).
- Зеленов, Л. А., Фролов, О. П. (1978.). *Принципы дизайна*. Горький: ГИСИ (Zelenov, L. A., Frolov, O. P. (1978). *Design principles*. Norkyi: HISI).
- Иконников, А. В. (1990). *Эстетические ценности предметно-пространственной среды*. Москва: Стройиздат (Ikonnikov, A. V. (1990). *Aesthetic values of the subject-spatial environment*. Moscow: Stroyizdat).
- Кайдановська, О. О. (2015). *Теоретико-методичні основи образотворчої підготовки архітекторів у вищих навчальних закладах* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04). Київ. (Kaidanovskaya, O. O. (2015). *Theoretical and methodological foundations of the fine training of architects in higher educational establishments* (PhD in thesis abstract). Kiev).
- Кантор, К. М. (1975). Дизайн в контексте культуры. *Декоративное искусство СССР*, 9, 26-29 (Kantor, K. M. (1975). Design in the context of culture. *Decorative art of the USSR*, 9, 26-29).
- Кантор, К. М. (1996). *Правда о дизайне*. Москва: АНИР (Kantor, K. M. (1996). *The truth about design*. Moscow: ANIR).
- Ковешникова, Н. А. (2009). *Дизайн: история и теория: учеб. пособ. для студентов архитектурных и дизайнерских специальностей*. Москва (Koveshnikova, N. A. (2009). *Design: history and theory: a textbook for students of architectural and design specialties*. Moscow).
- Коломоец, Г. П. (2003). *Дизайн в современном социокультурном пространстве* (автореф. дис. ... канд. культурологии: 24.00.01). Краснодар (Kolomoets, H. P. (2003). *Design in the modern sociocultural space* (PhD in thesis). Krasnodar).
- Моляко, В. (2006). Творчий потенціал людини як психологічна проблема. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень*. Житомир: Вид-во Рута, сс. 13-18 (Moliako, V. (2006). Human creative potential as a psychological problem. *Abilities, creativity, giftedness: theory, methodology, research results*. Zhytomyr: Edited by Ruta, pp. 13-18).
- Перець, О. О. (2017). *Принципи художньої організації предметно-просторового середовища (на прикладі Полтавського історико-етнокультурного регіону)* (дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01). Київ (Perets, O. O. (2017). *Principles of artistic organization of the subject-spatial environment (based on the example of Poltava historical and ethno-cultural region)* (PhD thesis). Kyiv).

- Прусак, В. Ф. (2017). Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні кінець ХХ – початок ХІХ ст. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, 31, 71-82 (Prusak, V. F. (2017). Formation and development of design education in Ukraine end of ХХ – beginning of ХІХ century. *Bulletin of Lviv National Academy of Arts*, 31, 71-82).
- Пузанов, В. І. (1989). Дизайнерская модель культуры. *Техническая эстетика*, 11, 16-19 (Puzanov, V. I. (1989). Design model of culture. *Technical aesthetics*, 11, 16-19).
- Серов, С. І. (1991). Стиль в графическом дизайне. 60–80-е годы (с. 116). Москва: ВНИИТЭ. (Serov, S. I (1991). Style in graphic design. 60-80 year (p. 116). Moscow: VNIITE).
- Тасалов, В. І. (1967). *Прометей или Орфей: искусство технического века*. Москва: Искусство (Tasalov, V. I. (1967). *Prometheus or Orpheus: the art of the technical age*. Moscow: Art).
- Фурса, О. О. (2013). Основні напрями і чинники становлення дизайн-освіти. [Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія](#), 39, 307-310 (Fursa, O. O. (2013). The main directions and factors of formation of design education. *Scientific notes of Vinnitsa State Pedagogical University named after Mikhail Kotsubinskyi. Series: Pedagogy and Psychology*, 39, 307-310).

РЕЗЮМЕ

Белозуб Людмила. Теоретические аспекты современного дизайн-образования.

В статье освещены теоретические аспекты современного дизайн-образования, решающие значительный комплекс проблем с историко-культурологической, философской, психологической, деятельно-технологической и педагогической позиции. Проанализированы работы учёных разных направлений, раскрывающие общие вопросы дизайна, решение которых требует поиска новых теоретических идей, методологических подходов к процессу построения нового образовательного пространства. Отмечено, что дизайн-образование понимается как особая педагогическая сфера, позволяющая экстраполировать методы и средства проектной культуры на все уровни образования.

Ключевые слова: дизайн, дизайн-образование, историко-культурологический аспект, философский аспект, психологический аспект, деятельностно-технологический подход, педагогический аспект.

SUMMARY

Bilozub Liudmyla. Theoretical aspects of modern design education.

The article highlights theoretical aspects of modern design education. A significant set of problems is revealed from a historical-cultural, philosophical, psychological, activity-technological and pedagogical point of view. The work of scientists of different directions is analyzed. The research of scientific works allows us to characterize the main trends in the development of design education, its theoretical, scientific and methodological understanding. To achieve this goal, the author used the following research methods: theoretical: analysis of scientific sources on problems related to the development of design and design education in general; generalization and systematization of theoretical material, which highlights historical, cultural, philosophical, psychological, activity-technological and pedagogical aspects of design and design education. It is noted that design penetrates the sphere of education as a principle of its organization, as a principle of formation of a new worldview. This requires a search for new theoretical ideas, methodological approaches towards the process of building a new educational space. The historical and cultural aspect of the design phenomenon is represented by the works

of cultural scientists, art historians who regard it as a specific type of art, along with fine, decorative and applied art, and architecture. The socio-philosophical aspect of the design formation in theoretical studies of domestic and foreign scientists is highlighted. It is emphasized that philosophy considers design from a common and universal perspective, which makes it possible to apply logical and historical methods in unity, which can make a significant contribution to the development of design in the future. The activity-technological approach is reflected in the writings of scientists who raise the problems of the ontological status and genesis of technology, its essence, phenomenological characteristics and prospects for future development. In the psychological aspect, design is considered as a desire for harmony and beauty, as a movement towards the true meaning of the objective world, which integrally combines the experience of a person knowing objective and subjective reality with experience of their emotional living. It is emphasized that the pedagogical aspect of the design phenomenon study deserves special attention. For designers, educators – this is the foundation for the formation of design pedagogy. Integration of the Ukrainian system of design education in the global educational space sets the task of creating such qualities as transparency for the international educational market, comparison and combination with other educational design systems. Among the promising areas for further research on this problem is the study of theoretical and methodological aspects of the training of future designers.

Key words: *design, design education, historical and cultural aspect, philosophical aspect, psychological aspect, activity-technological approach, pedagogical aspect.*

УДК 78:371.315.-057.874

Наталія Датько

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0003-3689-6307

Світлана Кондратюк

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-3850-6731

Наталія Павлуценко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-7010-816X

DOI 10.24139/2312-5993/2019.09/268-278

МЕТОДИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розглянуто проблему інтегрованого навчання мистецтва молодших школярів та методи його забезпечення. Проаналізовано та узагальнено специфічні методи навчання мистецтву молодших школярів. Навчання та виховання дітей засобами мистецтва є важливою проблемою, яка потребує ґрунтовного вивчення. Активізувати увагу дітей під час уроків, сформувати стійкий інтерес до занять мистецтвом допоможуть нетрадиційні методи навчальної діяльності. Ґрунтуючись на інтегрованому підході, нами застосовано методи організації навчання мистецтву, що сприяють ефективній навчальній діяльності. Розроблено